

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.12.10.
COM(2024) 577 final

2024/0319 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

az 1308/2013/EU, az (EU) 2021/2115 és az (EU) 2021/2116 rendeletnek a mezőgazdasági termelők élelmiszer-ellátási láncban belüli pozíciójának megerősítése tekintetében történő módosításáról

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

• A javaslat indokai és céljai

Az egymást követő reformok révén a közös agrárpolitika (a továbbiakban: KAP) a jövedelemtámogatás és a piacorientáltság irányába mozdult el, a mezőgazdasági termékek árának szabad meghatározásával. Ezek a reformok főként a magát a mezőgazdaságot érintő kihívásokra, a termékfeleslegek levezetésére és a válságokra kerestek megoldásokat. A mezőgazdasági ágazat előtt álló kihívások többsége azonban olyan tényezőkre vezethető vissza, amelyek kívül esnek a mezőgazdaságon, és szélesebb körű szakpolitikai választ igényelnek.

A KAP már rendelkezik bizonyos intézkedésekről, amelyek a mezőgazdasági termelők élelmiszer-ellátási láncon belüli pozícióját hivatottak megerősíteni. A mezőgazdasági jövedelmekre nehezedő nyomás azonban várhatóan folytatódik, mivel a mezőgazdasági termelők növekvő kockázatokkal, növekvő termelési költségekkel és szigorúbb termelési követelményekkel szembesülnek.

A Covid19-világjárvány és Oroszország Ukrajna elleni, jelenleg is zajló agressziós háborúja az energiához kapcsolódó mezőgazdasági termelési költségek példátlan növekedéséhez és tartósan magas inflációs időszakhoz vezetett, ami hatással volt a mezőgazdasági termelők költségeire és az élelmiszerárakra. Ezzel párhuzamosan a mezőgazdasági termelők továbbra is erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy termelésüket az uniós előírásoknak megfelelően fenntarthatóbbá tegyék.

Ráadásul a megnövekedett megélhetési költségek miatt sok fogyasztó változtatott a fogyasztási szokásain, és az olcsóbb élelmiszerekre tért át. Ez tovább destabilizálta a hozzáadott érték eloszlását az élelmiszer-ellátási lánc mentén, ezáltal bizonytalan helyzetet teremtett a nyereségnek és a költségeknek a lánc szereplői közötti elosztása terén, ami tiltakozásokat szított és fokozta a bizalmatlanságot.

A Bizottság 2024. március 15-én vitaanyagot terjesztett elő, amelyben bejelentett egy, a mezőgazdasági termelők élelmiszer-ellátási láncon belüli pozíciójának javítását célzó intézkedéscsomagot. A Bizottság által beharangozott intézkedések között szerepelt az 1308/2013/EU rendelet és a kapcsolódó KAP-rendeletek célzott módosítása.

A Mezőgazdasági és Halászati Tanács 2024. március 26-i ülésén támogatta a vitaanyagban bejelentett intézkedéseket.

A hivatalba lépő következő Európai Bizottság (2024–2029) számára kiadott politikai iránymutatás hangsúlyozza, hogy a mezőgazdasági termelőknek méltányos és elegendő jövedelemmel kell rendelkezniük, valamint hogy korrigálni kell a meglévő egyensúlyhiányokat, meg kell erősíteni a mezőgazdasági termelők pozícióját és még hatékonyabb védelmet kell biztosítani számukra a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben.

Emellett az Európai Bizottság elnöke által az Unió helyzetéről szóló, 2023. szeptember 13-i beszédében bejelentett és 2024 januárjában elindított, az uniós mezőgazdaság jövőjéről szóló stratégiai párbeszéd, amelyben az európai agrár-élelmiszeripari ágazat, a civil társadalom, a vidéki közösségek és a tudományos élet 29 fő érdekelt fele vett részt, zárójelentésében¹ a

¹ [Stratégiai párbeszéd az uniós mezőgazdaság jövőjéről.](#)

mezőgazdasági termelők értékláncon belüli pozíciójának kiigazítására szólított fel. A stratégiai párbeszédéről szóló jelentés irányadó politikai elvei egyértelműen hangsúlyozzák, hogy a piaci feltételeknek biztosítaniuk kell, hogy a mezőgazdasági termelők és az élelmiszerlánc más szereplői tisztességes jövedelemhez jussanak, az élelmiszerláncokon belüli hatalmi viszonyoknak pedig kiegyensúlyozottnak kell lenniük. A stratégiai párbeszéd ajánlásainak első fejezete a mezőgazdasági termelők élelmiszer-értékláncon belüli pozíciójának megerősítése révén megvalósítandó tisztességes és versenyképes élelmiszer-értéklánccal foglalkozik. Az ajánlások különösen a szerződésekre vonatkoznak, javasolva, hogy a termelési költségekre és az árakra vonatkozó adatok lényeges elemeknek minősüljenek a szerződéses tárgyalások során, valamint lehetőség legyen új tárgyalások megkezdésére rendkívüli költségnövekedés esetén. A közvetítő mechanizmusok fontosságát is kiemelik. Ami az együttműködést illeti, az ajánlások a termelői szervezeteknek és a termelői szervezetek társulásainak a megerősítésére, valamint elismerési folyamatuk egyszerűsítésére és célzott támogatásukra szólítanak fel. A stratégiai párbeszéd elismeri, hogy a fenntarthatóság gazdasági, környezeti és társadalmi dimenziói egyformán fontosak az európai társadalmak számára általában, különösen pedig az agrár-élelmiszeripari rendszerek számára, és hogy a KAP-nak elő kell mozdítania a pozitív környezeti és társadalmi eredményeket, és támogatnia kell a fenntartható üzleti modell diverzifikációját, beleértve például a rövid ellátási láncokat is.

A stratégiai párbeszédéről szóló jelentés ajánlásaival összhangban ezért helyénvaló intézkedéseket hozni a mezőgazdasági termelők szerződéses pozíciójának megerősítésére és annak érdekében, hogy helyreálljon az élelmiszer-ellátási lánc szereplőinek bizalma.

- **Összhang a szabályozási terület jelenlegi rendelkezéseivel**

Az EUMSZ 39. cikke fogalmazza meg a KAP céljait:

- a mezőgazdasági termelékenység növelése a műszaki fejlődés előmozdításával, valamint a mezőgazdasági termelés észszerű fejlesztésének és a termelési tényezők, így különösen a munkaerő lehető legjobb hasznosításának biztosításával;
- ily módon a mezőgazdasági népesség megfelelő életszínvonalának biztosítása, különösen a mezőgazdaságban dolgozók egy főre jutó jövedelmének növelésével;
- a piacok stabilizálása;
- az ellátás hozzáférhetőségének biztosítása;
- a fogyasztók elfogadható ár ellenében történő ellátásának biztosítása.

Ez a javaslat összhangban van ezekkel a célkitűzésekkel és a jelenleg hatályos KAP-rendeletek (a közös piacszervezésről szóló rendelet², a KAP stratégiai tervről szóló rendelet³

² Az Európai Parlament és a Tanács 1308/2013/EU rendelete (2013. december 17.) a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról és a 922/72/EGK, a 234/79/EGK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 671. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/2024-05-13>).

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2115 rendelete (2021. december 2.) a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 435., 2021.12.6., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/2024-05-25>).

és a KAP finanszírozásáról, irányításáról és monitoringjáról szóló rendelet⁴) általános filozófiájával.

- **Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival**

Ez a javaslat a jelenleg hatályos KAP-rendeletek néhány rendelkezését módosítja anélkül, hogy azok lényegét megváltoztatná. Mivel ezek a rendelkezések összhangban vannak más uniós szakpolitikákkal, a javaslat összhangban van ezekkel a szakpolitikákkal is.

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

- **Jogalap**

E javaslat jogalapja az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 42. cikkének első albekezdése és 43. cikkének (2) bekezdése, mivel: i. a javaslat módosítja az 1308/2013/EU rendeletet, az (EU) 2021/2115 rendeletet és az (EU) 2021/2116 rendeletet, amelyek mindegyike az EUMSZ 43. cikkének (2) bekezdésén alapul; továbbá ii. az 1308/2013/EU rendelet az EUMSZ 42. cikkének első albekezdésén is alapul, és ez a javaslat a versenyszabályok alkalmazását (vagy alkalmazásának mellőzését) szabályozó rendelkezéseket is tartalmaz.

- **Szubszidiaritás (nem kizárólagos hatáskör esetén)**

Ez a javaslat uniós szinten elfogadott és valamennyi tagállamban alkalmazandó meglévő rendeleteket módosít.

A módosítások célja, hogy megerősítsék a mezőgazdasági termelők pozícióját az agrár-élelmiszeripari ellátási láncban az alábbiak révén: i. a termelői szervezetek elismerésére vonatkozó szabályok egyszerűsítése; ii. a szerződéskötésre vonatkozó szabályok megerősítése; iii. a „tisztességes”, „méltányos” és az azokkal egyenértékű jelölések, valamint a „rövid ellátási láncok” jelölés esetében az ágazatközi fakultatív jelölések használatára vonatkozó szabályok megállapítása; iv. annak a lehetőségnek a bevezetése, hogy a tagállamok uniós pénzügyi támogatásban részesüljenek a gazdasági szereplők által súlyos piaci egyensúlytalanságok esetén hozott intézkedésekhez; valamint v. a tagállami mezőgazdasági ágazat szervezetségi fokának javítása az operatív programokat végrehajtó termelői szervezetek támogatása, valamint az (EU) 2021/2115 rendelet 42. cikkének f) pontjában említett egyéb ágazatokban az ágazati beavatkozások igénybevételének javítása révén.

A módosítások fenntartják a termelők közötti egyenlő versenyfeltételeket és a harmonizációnak a meglévő rendeletek által már elért mértékét. Ezért úgy tekinthető, hogy azokat a tagállamok önállóan nem tudják végrehajtani.

- **Arányosság**

A javaslat csak a fenti célkitűzések eléréséhez feltétlenül szükséges mértékben módosítja a meglévő rendeleteket, ugyanakkor gondoskodik arról, hogy a módosítások továbbra is célzottak maradjanak, és megfelelő rugalmasságot biztosít.

A javasolt módosítások a meglévő rendeletek korlátozott számú rendelkezésének csak bizonyos aspektusait módosítják. Javítják és tovább erősítik a mezőgazdasági termelők és szervezeteik, valamint a lánc más szereplői közötti szerződésekre vonatkozó meglévő

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2116 rendelete (2021. december 2.) a közös agrárpolitika finanszírozásáról, irányításáról és monitoringjáról, valamint az 1306/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 435., 2021.12.6., 187. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/2022-08-26>).

rendeleteket, továbbá megerősítik a termelői szervezetek és társulásaik tárgyalási pozícióját, csökkentik az elismerésükkel járó adminisztratív terheket, és ösztönző keretet hoznak létre a mezőgazdasági termelők javadalmazásának javítására és a társadalmi fenntarthatósági kezdeményezések megvalósítására irányuló önkéntes rendszerekre és megállapodásokra vonatkozóan.

- **A jogi aktus típusának megválasztása**

Mivel ez a javaslat meglévő európai parlamenti és tanácsi rendeleteket módosít, a módosításokat is európai parlamenti és tanácsi rendelettel kell bevezetni.

3. AZ UTÓLAGOS ÉRTÉKELÉSEK, AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

- **A jelenleg hatályban lévő jogszabályok utólagos értékelése / célravezetőségi vizsgálata**

A közös piacszerkezéssről szóló rendelet és a KAP-hoz kapcsolódó egyéb rendeletek célzott módosítására irányuló javaslat egyike a Bizottság 2024. március 15-i vitaanyagában bejelentett intézkedéseknek. Tekintettel arra, hogy gyorsan megoldást kell találni a mezőgazdasági ágazat előtt álló sürgető kihívásokra, és mielőbb reagálni kell a mezőgazdasági termelők tiltakozásaira, nem került sor a hatályos jogszabályok utólagos értékelésére és célravezetőségi vizsgálatára.

- **Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk**

Tekintettel arra, hogy mielőbb megoldást kell találni az európai mezőgazdasági ágazatot érintő sürgető kihívásokra, nem került sor véleményezési felhívásra vagy nyilvános konzultációra. Az érintett érdekelt felekkel azonban célzott találkozók keretében konzultáltak (lásd: „Szakértői vélemények beszerzése és felhasználása”).

- **Szakértői vélemények beszerzése és felhasználása**

Bár a fellépés sürgősségére való tekintettel nem került sor sem véleményezési felhívásra, sem nyilvános konzultációra, a Bizottság több alkalommal ismertette a javasolt intézkedéseket többek között a Tanáccsal, a kibővített civilpárbeszéd-csoportnak az érintett érdekelt felekkel tartott ülésén, a versenyhatóságok európai hálózatával, valamint az agrár-élelmiszeripari ellátási láncon belüli összes uniós székhelyű szervezet – köztük fogyasztói szervezetek – részvételével tartott kétoldalú találkozókra.

- **Hatásvizsgálat**

Tekintettel arra, hogy mielőbb megoldást kell találni azokra a sürgető kihívásokra, amelyekkel a mezőgazdasági ágazat jelenleg szembesül, nem kerülhetett sor hatásvizsgálatra.

A javasolt intézkedéseket ugyanakkor az érdekelt felektől, mindenekelőtt a kibővített civilpárbeszéd-csoport ülésének résztvevőitől, illetve a versenyhatóságok európai hálózatától származó, valamint az agrár-élelmiszeripari ellátási láncon belüli összes uniós székhelyű szervezet – köztük fogyasztói szervezetek – részvételével tartott kétoldalú találkozókra megfogalmazott, továbbá az Európai Parlament Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottságának elnökétől kapott észrevételek alapján dolgozták ki.

A javasolt intézkedések összhangban vannak továbbá az uniós mezőgazdaság jövőjéről folytatott stratégiai párbeszéd 2024. szeptemberi vonatkozó ajánlásaival.

A javaslat hatása attól függ, hogy a mezőgazdasági termelők és a mezőgazdasági termékek felvásárlói milyen önkéntes intézkedéseket tesznek, valamint attól, hogy a tagállamok hogyan döntenek a biztosított lehetőségek és eltérések alkalmazásáról.

A javaslat elfogadását követő három hónapon belül bizottsági szolgálati munkadokumentum készül, amely egyértelműen ismertetni fogja a kezelt kérdéseket, a javasolt célzott változtatásokat és azok várható hatását, valamint összefoglalja az érdekelt felektől kapott visszajelzéseket.

- **Célravezető szabályozás és egyszerűsítés**

Ez a javaslat az egyszerűsítési csomag részeként a Bizottság 2024. március 15-i vitaanyagában bejelentett intézkedések egyike. A csökkentett adminisztratív teher számszerűsítése a lehető legteljesebben szerepelni fog a bizottsági szolgálati munkadokumentumban.

- **Alapjogok**

E javaslat tiszteletben tartja az alapvető jogokat, valamint a többek között az Európai Unió Alapjogi Chartájában elismert elveket.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

E javaslatnak nincs számszerűsíthető hatása a költségvetésre.

Az „Egyéb elemek – A javaslat konkrét rendelkezéseinek részletes magyarázata” című 5. pontban ismertetett 12–17. intézkedés ugyan felgyorsíthatja az operatív programok termelői szervezetek általi végrehajtását, és következképpen növelheti a kiadásokat, a kapcsolódó kiadások az EMGA részleges felső határán belül maradnak.

Ami az EMGA keretében finanszírozott mezőgazdasági tartalékot illeti, a javaslat nem rendelkezik a teljes összeget érintő módosításról. Bár a tartaléknak a KPSZ-rendelet 222. cikke alapján elfogadott intézkedések finanszírozására történő felhasználása következményekkel járhat az egyéb rendkívüli intézkedések összegeinek egy adott évben történő lehetséges elosztására nézve, ezeket ebben a szakaszban még nem lehet számszerűsíteni.

A tagállamok által a gyümölcs- és zöldségtermesztő szervezetek számára az operatív programok végrehajtása céljából jóváhagyott uniós pénzügyi támogatás az említett termelői szervezetek által forgalmazott termékek értékének bizonyos százalékára (a kedvezményezettek típusától és a kitűzött céloktól függően 4,1–5,5 %) korlátozódik.

A javaslat olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek bizonyos fokú rugalmasságot biztosítanak a tagállamok számára a közvetlen kifizetések formájában megvalósuló beavatkozástípusok és az „egyéb” ágazatokban megvalósuló beavatkozástípusok pénzügyi allokációi tekintetében. Az „egyéb” ágazatokban működő termelői szervezetek uniós pénzügyi támogatására rendelkezésre bocsátott pénzeszközök a tagállamok által meghatározott és a Bizottság által jóváhagyott közvetlen kifizetésekből átcsoportosított összegekre fognak korlátozódni (a vonatkozó jogszabályi rendelkezés keretein belül). Amennyiben a tagállamok úgy döntenek, hogy élnek ezzel a rugalmassággal, az kizárólag a közvetlen kifizetések és az „egyéb” ágazatok allokációira lesz hatással, és a változás az EMGA-n belül marad. A hatás ebben a szakaszban még nem számszerűsíthető.

5. EGYÉB ELEMEEK

- **Végrehajtási tervek, valamint a nyomon követés, az értékelés és a jelentéstétel szabályai**

A javaslat módosítja az 1308/2013/EU rendeletet, az (EU) 2021/2115 rendeletet és az (EU) 2021/2116 rendeletet. Ezért a végrehajtási terv, valamint a nyomon követésre, értékelésre és jelentéstételre vonatkozó rendelkezések a jelenlegi keretben alkalmazottakkal azonosak maradnak.

- **Magyarázó dokumentumok (irányelvek esetén)**

Tárgytalan (a jogi szöveg rendelet).

- **A javaslat egyes rendelkezéseinek részletes magyarázata**

Először is minimumkövetelményeket kell megállapítani a hozzáadott érték mezőgazdasági termelők közötti méltányos elosztását biztosító kereskedelmi módozatokat leíró jelölések használatára vonatkozóan. A cél e jelölések használatának átláthatóbbá és megbízhatóbbá tétele a hozzáadott érték élelmiszer-ellátási láncban belüli méltányos elosztásának biztosítása, az ilyen jelölésekkel való visszaélés megelőzése, valamint annak biztosítása érdekében, hogy a fogyasztók megbízható információkkal rendelkezzenek a hozzáadott értéknek a mezőgazdasági termelők és a rövid ellátási láncok közötti méltányos elosztását illetően.

Másodszor, a mezőgazdasági termékek minden egyes szállítása tekintetében írásbeli szerződést kell kötni, bizonyos kivételekre és a tagállamok azon lehetőségére is figyelemmel, hogy bizonyos mezőgazdasági termékeket mentesítsenek e követelmény alól.

Harmadszor, az írásbeli szerződéseknek tartalmazniuk kell bizonyos elemeket, amelyek biztosítják a végső ár megállapításának átláthatóságát és kiszámíthatóságát.

Negyedszer, a hat hónapnál hosszabb időtartamra szóló szerződéseknek felülvizsgálati záradékot kell tartalmazniuk annak érdekében, hogy a mezőgazdasági termelők, a termelői szervezetek vagy a termelői szervezetek társulásai kérelmezhessék a szerződés felülvizsgálatát különösen azokban az esetekben, amikor az ár már nem fedezné a termelési költségeket, és hogy e kérelem elutasítása esetén felmondhassák a szerződést.

Ötödször, a tagállamoknak létre kell hozniuk egy közvetítő mechanizmust, amelyet az azt igénybe venni kívánó felek rendelkezésére kell bocsátaniuk.

Hatodszor, egyszerűsíteni kell a termelői szervezetek meghatározására és elismerésére vonatkozó meglévő szabályokat. Ezen túlmenően az ökológiai termékek termelői közötti együttműködés fokozása érdekében kifejezetten lehetővé kell tenni termelői szervezetek említett termelők általi létrehozását, valamint elismerését.

Hetedszer, a termelői szervezetekre vonatkozó meglévő szabályokat pontosítani kell annak érdekében, hogy a termelői szervezeteket a mezőgazdasági termelők kezdeményezésére hozzák létre, és ellenőrzésük olyan szabályokkal összhangban történjen, amelyek lehetővé teszik a mezőgazdasági termelő tagok számára, hogy demokratikusan ellenőrizzék szervezeteiket és az ilyen szervezetek döntéseit.

Nyolcadszor, az el nem ismert termelői szervezetek, köztük a szövetkezetek számára lehetővé kell tenni, hogy tagjaik nevében a termelésük egy részére vagy egészére vonatkozóan tárgyaljanak a szerződési feltételekről.

Kilencedszer, a termelői szervezetek elismert társulásai számára lehetővé kell tenni, hogy elismert termelői szervezeti tagjaik nevében tárgyalásokat folytassanak a szerződéses feltételekről.

Tizedszer, a kereskedelmi módozatokat leíró fakultatív jelölések – például a „tisztességes”, a „méltányos” vagy ezekkel egyenértékű jelölések, valamint a „rövid ellátási lánc” jelölés – használatára irányuló kezdeményezések népszerűsítését fel kell venni az elismert szakmaközi szervezetek által megvalósítható célkitűzések listájára.

Tizenegyedszer, elő kell írni, hogy a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekre vonatkozó vertikális és horizontális együttműködési kezdeményezésekre, amelyek célja bizonyos, a kötelező követelményeknél szigorúbb társadalmi fenntarthatósági követelmények alkalmazása, ne legyen alkalmazandó az EUMSZ 101. cikkének (1) bekezdése.

Tizenkettedszer, az (EU) 2021/2115 rendeletet módosítani kell az egyes ágazatokban végrehajtandó beavatkozástípusok tekintetében. Emellett egyes ágazatok esetében növelni kell az operatív programokhoz nyújtott uniós pénzügyi támogatást.

Tizenharmadszor, a gyümölcs- és zöldségágazatban a termelői szervezetek által végrehajtott operatív programokhoz nyújtott uniós pénzügyi támogatást 50 %-ról 60 %-ra kell növelni azokban a tagállamokban, amelyekben a termelők szervezetségi foka az operatív program végrehajtását megelőző három egymást követő évben 10 % alatt van.

Tizennegyedszer, különleges ösztönzőt kell biztosítani azon fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők számára, akik egy elismert termelői szervezethez csatlakoznak, és akik a telephelyükön beruházásokat hajtanak végre.

Tizenötödször, kedvezőtlen meteorológiai események, természeti katasztrófák, növénybetegségek vagy károsítóval való fertőzések esetén a termelői szervezeteknek és a termelői szervezetek társulásainak nyújtott uniós pénzügyi támogatást bizonyos feltételek mellett a ténylegesen felmerült kiadások 50 %-áról 70 %-ára kell növelni.

Tizenhatodszor, a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy 2025-től kezdődően a közvetlen kifizetésekre elkülönített előirányzataik legfeljebb 6 %-át az 1308/2013/EU rendelet 1. cikke (2) bekezdésének a)–h), k), m), o)–t) és w) pontjában meghatározott ágazatok, valamint az (EU) 2021/2115 rendelet VI. mellékletében felsorolt termékeket előállító ágazatok támogatására fordítsák.

Tizenhetedszer, az (EU) 2021/2116 rendeletet módosítani kell annak érdekében, hogy lehetővé váljon a mezőgazdasági tartalék felhasználása a bizonyos magánszereplők által a súlyos piaci egyensúlytalanság által érintett ágazatok stabilizálása érdekében elfogadott kollektív fellépések meghatározott kategóriáinak támogatására.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

az 1308/2013/EU, az (EU) 2021/2115 és az (EU) 2021/2116 rendeletnek a mezőgazdasági termelők élelmiszer-ellátási láncban belüli pozíciójának megerősítése tekintetében történő módosításáról

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 42. cikke első albekezdésére, valamint 43. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel a Számvevőszék véleményére¹,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére²,

tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére³,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) A mezőgazdasági ágazat, különösen pedig a mezőgazdasági termelők számos kihívással néznek szembe. A Covid19-világjárvány és Oroszország Ukrajna elleni, jelenleg is zajló agressziós háborúja az energiához kapcsolódó mezőgazdasági termelési költségek példátlan növekedéséhez és tartósan magas inflációs időszakhoz vezetett, ami hatással volt a mezőgazdasági termelők költségeire és az élelmiszerárakra. Ezzel párhuzamosan a mezőgazdasági termelők továbbra is erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy termelésüket környezeti szempontból fenntarthatóbbá tegyék. A megnövekedett megélhetési költségek miatt sok fogyasztó változtatott a fogyasztási szokásain, és az olcsóbb élelmiszerekre tért át. Ez tovább destabilizálta a hozzáadott érték eloszlását az élelmiszer-ellátási láncban, és növelte a mezőgazdasági termelők működésének bizonytalanságát, ami tiltakozásokat szított és fokozta a bizalmatlanságot. Ezért helyénvaló intézkedéseket elfogadni e kihívások kezelésére és annak érdekében, hogy helyreálljon az élelmiszer-ellátási lánc szereplőinek bizalma.
- (2) A mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási lánc különböző, a termelés, a feldolgozás, a forgalmazás, valamint az elosztás és a kiskereskedelem különböző szakaszaiban tevékenykedő szereplői rendszereket és címkéket dolgoztak ki a hozzáadott érték mezőgazdasági termelők közötti méltányos elosztását, valamint rövid ellátási láncok létrehozását és fenntartását biztosító kereskedelmi módozatok előmozdítására. Minimumkövetelményeket kell megállapítani az e kereskedelmi módozatokat leíró

¹ HL C ...

² HL C ...

³ HL C ...

fakultatív jelölések használatára vonatkozóan, e jelölések élelmiszer-ellátási láncban való használatának átláthatóbbá és megbízhatóbbá tétele érdekében, kiegészítve az élelmiszerek címkézésére vonatkozó meglévő szabályokat, különösen az 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletet⁴.

- (3) Az élelmiszer-ellátási láncban belüli fokozott bizalom és méltányosság érdekében indokolt úgy rendelkezni, hogy a „tisztességes”, „méltányos” vagy ezekkel egyenértékű jelölések csak olyan kereskedelmi módozatok megjelölésére legyenek használhatók, amelyek stabilitást és átláthatóságot biztosítanak a mezőgazdasági termelők és a felvásárlók közötti kereskedelmi kapcsolatok, valamint a részt vevő mezőgazdasági termelők által méltányosnak tekintett árképzés tekintetében, és amelyek támogatják és elősegítik az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak elérését, többek között az (EU) 2024/1760 európai parlamenti és tanácsi irányelv⁵ I. mellékletével összhangban.
- (4) Indokolt előírni, hogy a „rövid ellátási lánc” jelölés csak olyan kereskedelmi módozatok megjelölésére legyen használható, amelyek esetében a mezőgazdasági termelők és a fogyasztók közötti közvetlen kapcsolat lehetővé teszi a termelési folyamattal és a termékkel kapcsolatos közvetlen információcserét, többek között távközlő eszközök és/vagy az értékesítés időpontjában ilyen információcserét biztosító közvetítő útján. Ez a jelölés akkor is használható, ha a földrajzi közelségre visszavezethetően szoros kapcsolat áll fenn a mezőgazdasági termelők és a fogyasztók között, akár határokon átnyúló helyzetekben is. Ez olyan árak megfizetésére ösztönzi majd a fogyasztókat, amelyek méltányos díjazást biztosítanak a mezőgazdasági termelőknek az általuk előállított termékekért, továbbá megerősíti és elősegíti a vidéki területek fejlődését, valamint javítja az átláthatóságot a termékek eredete és a termelési módszerek tekintetében.
- (5) Tekintettel a piaci feltételekre, a változó fogyasztói elvárásokra, valamint a forgalmazási előírások és a releváns nemzetközi előírások terén elért eredményekre, a Bizottságra végrehajtási hatásköröket kell ruházni annak érdekében, hogy egységes feltételeket biztosítson a hozzáadott érték mezőgazdasági termelők közötti méltányos elosztásával, valamint a rövid ellátási láncok létrehozásával és fenntartásával összefüggő kereskedelmi módozatokat leíró fakultatív jelölések használatához. Ezeket a végrehajtási hatásköröket a 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek⁶ megfelelően kell gyakorolni.
- (6) Ugyanezen okokból a Bizottságot fel kell hatalmazni arra, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 290. cikkének megfelelően jogi aktusokat fogadjon el a „tisztességes” vagy „méltányos” jelölésekkel egyenértékű további fakultatív jelölések tekintetében.

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 1169/2011/EU rendelete (2011. október 25.) a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 304., 2011.11.22., 18. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj>).

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1760 irányelve (2024. június 13.) a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról, valamint az (EU) 2019/1937 irányelv és az (EU) 2023/2859 rendelet módosításáról (HL L, 2024/1760, 2024.7.5., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>).

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 182/2011/EU rendelete (2011. február 16.) a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról (HL L 55., 2011.2.28., 13. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (7) Bár a tagállamok fenntarthatnak vagy bevezethetnek olyan nemzeti rendelkezéseket, amelyek kiegészítő követelményeket írnak elő a kereskedelmi módozatokra vonatkozó fakultatív jelölések használatát illetően, ezek a rendelkezések nem akadályozhatják, korlátozhatják vagy gátolhatják a szóban forgó jelölések használatát a más tagállamban jogszerűen előállított vagy forgalmazott termékek esetében.
- (8) Az írásbeli szerződések alkalmazása kulcsfontosságú szereppel bír a gazdasági szereplők elszámoltathatósága, a piaci jelzések fontosságának tudatosítása, a kínálat kereslethez való igazítása, az ellátási láncon belüli ártranszmisszió javítása, az átláthatóság fokozása, valamint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok megelőzése és kezelése szempontjából. A tej- és tejtermékágazatban a szerződéses kapcsolatokra vonatkozó szabályokat ezért ki kell terjeszteni a nyerstejtől eltérő termékekre is, biztosítva ugyanakkor az összhangot a szerződéses kapcsolatok tekintetében a többi mezőgazdasági ágazatban alkalmazandó szabályokkal.
- (9) A tagállamok mozgásterének növelése és a termelői szervezetek elismerésére irányuló eljárás egyszerűsítése, ezáltal pedig az üzleti költségek csökkentése és a hatékonyság javítása érdekében a termelői szervezetekre vonatkozó szabályoknak lehetővé kell tenniük a több ágazatra és termékre vonatkozó egyetlen kérelem alapján történő elismerést. Ezen túlmenően az ökológiai termékeket előállító termelők közötti együttműködés fokozása érdekében kifejezetten rendelkezni kell e termelők termelői szervezeteinek létrehozásáról és elismeréséről. A termelői szervezetek elismerésére vonatkozó kritériumoknak és e szervezetek alapszabályainak azt is elő kell írniuk, hogy a termelői szervezeteket a mezőgazdasági termelők kezdeményezésére hozzák létre, és ellenőrzésük olyan szabályokkal összhangban történjen, amelyek lehetővé teszik a mezőgazdasági termelő tagok számára, hogy demokratikusan ellenőrizzék szervezetüket és döntéseiket. Ez nem zárhatja ki azt, hogy más, mezőgazdasági termelőnek nem minősülő termelők és nem termelők is csatlakozzanak a termelői szervezetekhez.
- (10) A Szerződés egyik alapelvét és az uniós szakpolitikák egyik kiemelt célkitűzését jelentő fenntartható fejlődés további előmozdítása, valamint a mezőgazdasági termelők és a felvásárlók közötti kereskedelmi kapcsolatok átláthatóságának, stabilitásának és méltányosságának az ellátási lánc egészében történő biztosítása érdekében a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy elismerjék azokat a termelői szervezeteket, amelyek a kereskedelmi módozatokra vonatkozó fakultatív jelölésekkel – például a „tisztességes”, „méltányos” vagy ezekkel egyenértékű jelölésekkel és a „rövid ellátási lánc” jelöléssel – kapcsolatos konkrét célokat követnek.
- (11) A mezőgazdasági termelők megfelelő életszínvonalának biztosítása, a feldolgozókkal és az ellátási lánc más szereplőivel szembeni tárgyalási pozíciójuk javítása, valamint a hozzáadott érték ellátási láncon belüli méltányosabb elosztásának biztosítása érdekében a szerződési feltételekről a tagok nevében – termelésük egy része vagy egésze tekintetében – folytatott tárgyalások lehetőségét ki kell terjeszteni az el nem ismert termelői szervezetekre, beleértve a szövetkezeteket is. Az elismert termelői szervezetek tagjaival való egyenlő bánásmód biztosítása érdekében ezt a lehetőséget megfelelő korlátozásokhoz kell kötni. Mindenekelőtt az e lehetőséggel élő, el nem ismert termelői szervezeteknek meg kell felelniük az uniós szinten meghatározott elismerési kritériumoknak, és részt kell venniük az 1308/2013/EU európai parlamenti

és tanácsi rendeletben⁷ meghatározott tevékenységekben, beleértve a kínálati oldal koncentrációját és a tagjaik által előállított termékek forgalomba hozatalát.

- (12) Az elismert termelői szervezetek tárgyalási pozíciójának megerősítése és a mezőgazdasági termelés életképes fejlesztése érdekében lehetővé kell tenni a termelői szervezetek elismert társulásai számára, hogy tagjaik nevében tárgyalásokat folytassanak e tagok termelésének egy részére vagy egészére vonatkozó szerződési feltételekről, beleértve az árat is. Ezt a lehetőséget azon feltétel mellett kell biztosítani, hogy azok a szervezetek, amelyek e társulások tagjai, nem tagjai termelői szervezetek valamely másik társulásának, és a társulás tevékenységei által érintett termékek mennyisége nem haladja meg az adott tagállam teljes nemzeti termelésének 33 %-át. A tényleges piaci verseny fenntartása érdekében nem engedhető meg továbbá a termelői szervezetek elismert társulásai számára, hogy szerződéses feltételekről tárgyaljanak, amennyiben nem elismert termelői szervezeteket is magukban foglalnak.
- (13) Annak érdekében, hogy a felvásárlók ne gyengíthessék a termelői szervezetek alkupozícióját, megfelelő biztosítékokat kell létrehozni a felvásárlók és a termelői szervezetek tagjai közötti kapcsolatokra vonatkozóan. Bár a felvásárlók kapcsolatba léphetnek a termelői szervezetek tagjaival, ezek a kontaktusok nem áthatják alá sem a termelői szervezetek célkitűzéseit, sem a kínálat koncentrációját és a termékek forgalomba hozatalát.
- (14) A szakmaközi szervezetek fontos szerepet játszanak az ellátási lánc szereplői közötti párbeszéd elősegítésében, továbbá a bevált gyakorlatoknak, a piaci átláthatóságnak, a stabilitásnak, valamint a mezőgazdasági termelők és a felvásárlók közötti kereskedelmi kapcsolatok méltányosságának az előmozdításában a teljes ellátási lánc mentén. Ezért helyénvaló az elismert szakmaközi szervezetek által megvalósítható célkitűzések listájára felvenni a kereskedelmi módokat leíró fakultatív jelölések – például a „tisztességes”, „méltányos” vagy ezekkel egyenértékű jelölések, valamint a „rövid ellátási lánc” jelölés – használatára irányuló kezdeményezések népszerűsítését.
- (15) Egyes tagállamok úgy döntöttek, hogy a feleknek írásbeli szerződést kell kötniük a mezőgazdasági termékeknek az adott ország területén történő valamennyi szállítására vonatkozóan. Amennyiben a tagállamok nem élnek ezzel a lehetőséggel, a mezőgazdasági termelők, a termelői szervezetek, illetve a termelői szervezetek társulásai kérhetik írásbeli szerződések alkalmazását. A mezőgazdasági termelők gyengébb alkupozíciója és a felvásárlók kereskedelmi megtorlásaitól való félelem miatt azonban a mezőgazdasági termelők és társulásaik nem minden esetben tudnak ilyen kérelemmel élni. Az ellátási láncban belüli bizalom, átláthatóság és hatékonyság növelése, valamint annak érdekében, hogy valamennyi mezőgazdasági termelő, termelői szervezet és termelőiszervezet-társulás írásbeli szerződéseket alkalmazhasson, írásbeli szerződést kell kötni a mezőgazdasági termelők, termelői szervezetek vagy termelői szervezetek társulásai által az Unió területén valamely feldolgozó, forgalmazó vagy kiskereskedőnek szállított mezőgazdasági termékekre vonatkozóan.
- (16) A piac jelzéseinek jobb figyelembevétele és az ártranszmisszió javítása érdekében a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy előírják a mezőgazdasági termékeknek a

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 1308/2013/EU rendelete (2013. december 17.) a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról és a 922/72/EGK, a 234/79/EGK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 671. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>).

mezőgazdasági termelőktől, termelői szervezetektől vagy termelői szervezetek társulásaitól eltérő termelők általi szállítására vonatkozó írásbeli szerződések alkalmazását, valamint azt, hogy a felvásárlók a mezőgazdasági termékek szállítására vonatkozó szerződések esetében írásbeli ajánlatokat tegyenek. Az egyszerűség és az ügyleti költségek csökkentésének a célja megköveteli, hogy e rendelet bizonyos kivételeket állapítson meg az írásbeli szerződések vagy az írásbeli szerződéses ajánlatok kötelező alkalmazása alól, továbbá hogy lehetővé tegye a tagállamok számára bizonyos szállítások mentesítését az írásbeli szerződések, illetve írásbeli szerződéses ajánlatok kötelező alkalmazása alól, meghagyva ugyanakkor a mezőgazdasági termelők és társulásaik számára annak lehetőségét, hogy írásbeli szerződések vagy írásbeli szerződéses ajánlatok alkalmazását kérjék, amennyiben ilyen kötelezettség nem áll fenn.

- (17) A mezőgazdasági termékek szállítására vonatkozó írásbeli szerződések kötelező alkalmazását és annak alapvető feltételeit uniós szinten kell meghatározni, biztosítva ugyanakkor, hogy a felek azon joga, amely szerint szerződéseik valamennyi eleméről tárgyalhatnak, ne korlátozódjon a feltétlenül szükséges mértékre.
- (18) Annak érdekében, hogy ösztönözzék a feleket az írásbeli szerződés megkötésével vagy felülvizsgálatával kapcsolatos viták békés rendezésére, a tagállamoknak közvetítői mechanizmusokat kell kialakítaniuk. A tagállamoknak tájékoztatniuk kell a Bizottságot a területükön működő közvetítési mechanizmusokról, illetve e mechanizmusok létrehozásáról, és a Bizottság elősegítheti az e mechanizmusokkal kapcsolatos bevált gyakorlatok cseréjét.
- (19) Az ártranszmissziós mechanizmusok működésének megkönnyítése érdekében, amennyiben a mezőgazdasági termékek szállításáért fizetendő végső ár kiszámítására a szerződésben meghatározott különböző tényezők összesítésével kerül sor, e tényezőknek a felek számára könnyen érthető és objektív mutatókat, indexeket, illetve számítási módszereket kell magukban foglalniuk. Azt elkerülendő, hogy a mezőgazdasági termelőknek rendszeresen a termelési költségeik alatt kelljen értékesíteniük, a mutatóknak, indexeknek és a végső ár kiszámítására szolgáló módszereknek tükrözniük kell a piaci feltételekben és a leszállított mezőgazdasági termékek termelési költségeiben bekövetkezett változásokat.
- (20) Tekintettel a mezőgazdasági termelők és szervezeteik kiszolgáltatott alkupozíciójára, a mezőgazdasági inputköltségek és a piaci árak jelentős ingadozásának közelmúltbeli eseteire, valamint az ellátási láncon belüli hatékonyabb ártranszmisszió szükségességére, a hat hónapnál hosszabb időtartamra szóló szerződéseknek felülvizsgálati záradékot kell tartalmazniuk, amelyet a mezőgazdasági termelők és szervezeteik kezdeményezésére életbe lehet léptetni. E záradéknak lehetővé kell tennie a mezőgazdasági termelők számára, hogy hat hónap elteltével bármikor kérjék a szerződés elemeinek felülvizsgálatát, és amennyiben nem születik megállapodás a felülvizsgálatról, felmondhassák a szerződést anélkül, hogy sérülne a feleknek a szerződés felülvizsgálatára vonatkozó egyéb lehetőségekről való tárgyaláshoz fűződő joga.
- (21) A szerződések átláthatóságának fokozása és a tisztességesebb kereskedelmi gyakorlatok elősegítése érdekében a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy megköveteljék a mezőgazdasági termékek szállítására vonatkozó írásbeli szerződések nyilvántartásba vételét.
- (22) A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekre vonatkozó egyes vertikális és horizontális együttműködési kezdeményezések, amelyek célja a kötelező

követelményeknél szigorúbb követelmények alkalmazása, pozitív hatással lehetnek a közös agrárpolitika azon célkitűzésére, miszerint megfelelő életszínvonalat kell biztosítani a mezőgazdasági népesség számára, valamint a fenntartható fejlődésére irányuló uniós célkitűzésre. Ezért indokolt úgy rendelkezni, hogy bizonyos körülmények között az ilyen kezdeményezések ne tartozzanak az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá.

- (23) Súlyos piaci egyensúlyhiány idején a magánszereplők kollektív fellépéseinek meghatározott kategóriái segíthetnek stabilizálni az érintett ágazatokat. Azt biztosítandó, hogy a magánszereplők rendelkezzenek a szóban forgó intézkedések végrehajtásához szükséges forrásokkal, lehetővé kell tenni a Bizottság számára, hogy uniós forrásokat bocsásson rendelkezésre a mezőgazdasági tartalékból ezen intézkedések támogatására. A tagállamok számára pedig lehetővé kell tenni, hogy további nemzeti forrásokat különítsenek el.
- (24) Annak érdekében, hogy a cukorrépa-termelők jobban ki tudják használni a szerződésekből fakadó egyértelműséggel járó előnyöket, valamint hogy a cukorrépa-ágazat sajátosságainak figyelembevétele mellett harmonizált szerződéses keretet lehessen biztosítani, a cukorrépa-szállítási szerződésekben szereplő vásárlási feltételeket össze kell hangolni az írásbeli szerződések más mezőgazdasági ágazatokban való alkalmazásának feltételeivel.
- (25) Az 1308/2013/EU rendeletet ezért ennek megfelelően módosítani kell.
- (26) A mezőgazdasági termelők élelmiszer-ellátási láncban belüli pozíciójának megerősítése érdekében az (EU) 2021/2115 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁸ több rendelkezését módosítani kell a bizonyos ágazatokban megvalósuló beavatkozástípusok tekintetében. E módosítások célja támogatást nyújtani a mezőgazdasági termelők számára ahhoz, hogy az 1308/2013/EU rendelet alapján elismert termelői szervezetek vagy termelőiszervezet-társulások tagjai legyenek, illetve maradjanak, tekintettel arra, hogy ezek a szervezetek és társulások pozitív szerepet játszanak a termelők tárgyalási pozíciójának megerősítésében. Ezen túlmenően a termelői szervezeteknek a KAP-stratégiai tervek keretében nyújtott hatékonyabb és célzottabb támogatás érdekében egyes ágazatok vonatkozásában rendelkezni kell az operatív programokhoz nyújtott uniós pénzügyi támogatás növelésének lehetőségéről.
- (27) A termelői szervezetek által forgalmazott gyümölcsök és zöldségek értéke a gyümölcs- és zöldségtermelés teljes értékéhez viszonyítva egyes tagállamokban messze elmarad az uniós átlagtól. A rendelkezésre álló pénzügyi ösztönzőket illetően a tagállamok az (EU) 2021/2115 rendelet 53. cikkében előírtak szerint már nyújthatnak nemzeti pénzügyi támogatást az olyan régiók termelői szervezeteinek, ahol a szervezettség foka jelentősen elmarad az uniós átlagtól. A versenyképesség fokozása, a mezőgazdasági termelők értékláncban betöltött pozíciójának megerősítése és új termelői szervezetek létrehozása érdekében az uniós pénzügyi támogatás 10 %-os növelésével pénzügyi ösztönzőt kell biztosítani azon tagállamok termelői szervezetei

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2115 rendelete (2021. december 2.) a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 435., 2021.12.6., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

számára, amelyekben a termelők szervezettségi foka a vonatkozó operatív program végrehajtását megelőző 3 egymást követő évben 10 % alatt van.

- (28) A generációs megújulás mezőgazdasági ágazatban való előmozdítása, valamint annak ösztönzése érdekében, hogy új termelő tagokkal gazdagodjanak a gyümölcs- és zöldségágazatban és az (EU) 2021/2115 rendelet 42. cikkének f) pontjában említett egyéb ágazatokban működő termelői szervezetek, sajátos ösztönzést kell biztosítani azon fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők számára, akik csatlakoznak az 1308/2013/EU rendelet alapján elismert termelői szervezetekhez. Következésképpen lehetővé kell tenni, hogy az elismert termelői szervezethez első alkalommal csatlakozó fiatal mezőgazdasági termelő vagy új termelő telephelyén végrehajtott beruházásokhoz kapcsolódó kiadások uniós pénzügyi támogatása akár 10 %-kal emelkedjen.
- (29) Tekintettel a kedvezőtlen éghajlati jelenségek, természeti katasztrófák, növénybetegségek, illetve károsítóval való fertőzések ismétlődő jellegére az elmúlt években, hasznosnak bizonyult, hogy a termelői szervezetek és a termelői szervezetek társulásai átcsoportosíthatják a forrásokat – beleértve a működési alapon belüli uniós pénzügyi támogatást is – az említett események következményeinek kezelését célzó beavatkozásokra. Ezért lehetővé kell tenni, hogy az (EU) 2021/2115 rendelet 52. cikkének (1) bekezdésében meghatározott uniós pénzügyi támogatás bizonyos feltételek mellett a ténylegesen felmerült kiadások 50 %-áról 70 %-ára emelkedjen.
- (30) Az (EU) 2021/2115 rendelet 42. cikkének f) pontjában említett egyéb ágazatokban alkalmazható beavatkozástípusok bevezetésének elősegítése érdekében 2025-től további rugalmasságot kell biztosítani a tagállamok számára a tekintetben, hogy kiigazíthatják a források ezen ágazatok közötti elosztását, és allokációik legfeljebb 6 %-át közvetlen kifizetésekre fordíthatják.
- (31) Az (EU) 2021/2115 rendeletet ezért ennek megfelelően módosítani kell.
- (32) Annak érdekében, hogy súlyos piaci egyensúlyhiány idején a mezőgazdasági tartalékból származó uniós forrásokat lehessen a tagállamok rendelkezésére bocsátani a magánszereplők kollektív fellépéseinek támogatása érdekében, a mezőgazdasági tartalék felhasználásának lehetőségét ki kell terjeszteni a kollektív fellépések támogatására is, amennyiben a Bizottság úgy határoz, hogy a versenyszabályok nem alkalmazandók ezekre az intézkedésekre.
- (33) Az (EU) 2021/2116 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁹ 16. cikkét ezért ennek megfelelően módosítani kell.
- (34) Annak érdekében, hogy a piaci szereplők számára elegendő idő álljon rendelkezésre az átálláshoz, és hogy a Bizottság értékelhesse a meglévő nemzeti rendszereket és gyakorlatokat, a „tisztességes”, a „méltányos” és az azokkal egyenértékű fakultatív jelölések, valamint a „rövid ellátási láncok” jelölés fenntartására vonatkozó szabályok alkalmazásának megkezdését az e rendelet hatálybalépését két évvel követő időpontra kell halasztani. Emellett annak érdekében, hogy a gazdasági szereplők szerződéses kapcsolataikat az írásbeli szerződésekre vonatkozó új szabályokhoz igazíthatják, a szóban forgó szabályok alkalmazásának megkezdését az e rendelet hatálybalépését 18 hónappal követő időpontra kell halasztani,

⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2116 rendelete (2021. december 2.) a közös agrárpolitika finanszírozásáról, irányításáról és monitoringjáról, valamint az 1306/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 435., 2021.12.6., 187. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj>).

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Az 1308/2013/EU rendelet módosításai

Az 1308/2013/EU rendelet a következőképpen módosul:

1. A II. rész II. címe I. fejezetének 1. szakasza a 3. alszakasz után következő alszakasszal egészül ki:

„3a. alszakasz

Fakultatív jelölések használata az 1. cikk (2) bekezdésében felsorolt valamennyi ágazat termékei esetében

88a. cikk

A kereskedelmi módozatokra vonatkozó fakultatív jelölések

- (1) A »tisztességes«, »méltányos« vagy azokkal egyenértékű jelölések kizárólag az 1. cikk (2) bekezdésében felsorolt ágazatok forgalomba hozott termékeinek címkézésén, kiserelésén, reklámanyagain vagy kereskedelmi dokumentumain használhatók, önmagukban vagy más jelölésekkel együtt, feltéve, hogy ezek a jelölések a felvásárlóknak a termelés, az elosztás, illetve a forgalomba hozatal szervezésének olyan meglévő módozatairól történő tájékoztatására szolgálnak, amelyek hozzájárulnak legalább a következőkhöz:
 - a) stabilitás és átláthatóság a mezőgazdasági termelők és a felvásárlók közötti kapcsolatokban az ellátási lánc mentén;
 - b) a részt vevő mezőgazdasági termelők által termékeikért méltányosnak tekintett ár; valamint
 - c) az ENSZ egy vagy több fenntartható fejlődési céljának megvalósítására irányuló kollektív kezdeményezések.
- (2) A »rövid ellátási lánc« jelölés csak az 1. cikk (2) bekezdésében felsorolt ágazatok forgalomba hozott termékeinek címkézésén, kiserelésén, reklámanyagain vagy kereskedelmi dokumentumain használható, önmagában vagy más jelölésekkel együtt, feltéve, hogy a jelölés a felvásárlóknak a termelés, az elosztás, illetve a forgalomba hozatal szervezésének olyan meglévő módozatairól történő tájékoztatására szolgál, amelyek a következőket garantálják:
 - a) közvetlen kapcsolat a mezőgazdasági termelő és a termék végső fogyasztója között; vagy

- b) szoros kapcsolat és földrajzi közelség a mezőgazdasági termelő és a termék végső fogyasztója között.

- (3) A Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogadhat el az (1) bekezdés a), b) és c) pontjában, valamint a (2) bekezdés a) és b) pontjában említett feltételek további pontosítása céljából, figyelembe véve a vonatkozó nemzetközi előírásokat.

Az említett végrehajtási jogi aktusokat a 229. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárásnak megfelelően kell elfogadni.

- (4) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 227. cikknek megfelelően felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el annak érdekében, hogy a »tisztességes« vagy »méltányos« jelölésekkel egyenértékű jelölésekkel egészítse ki az (1) bekezdést, amennyiben a piacon ilyen egyenértékű jelöléseket használnak arra, hogy tájékoztassák a felvásárlókat az (1) bekezdésben említett kereskedelmi módokról.
- (5) A tagállamok elfogadhatnak vagy fenntarthatnak olyan nemzeti szabályokat, amelyek az (1) bekezdés a), b) és c) pontjában, valamint a (2) bekezdés a) és b) pontjában említett feltételeken túl további feltételeket állapítanak meg az (1), illetve a (2) bekezdésben említett jelölések használatára vonatkozóan. Ezek a szabályok nem tilthatják, korlátozhatják vagy akadályozhatják az (1) és a (2) bekezdésben említett jelölések használatát olyan termékek esetében, amelyeket egy másik tagállamban az (1) és a (2) bekezdésben említett jelölések szerint jogszerűen állítottak elő vagy forgalmaznak.
- (6) Ez a cikk nem érinti az 1169/2011/EU rendeletben megállapított szabályokat.”

2. A 148. cikk helyébe a következő szöveg lép:

„148. cikk

Szerződéses kapcsolatok a tej- és tejtermékágazatban

- (1) A tej és a tejtermékek valamennyi, az Unió területén egy mezőgazdasági termelő, termelői szervezet vagy termelői szervezetekből álló társulás által valamely begyűjtőnek, feldolgozónak, forgalmazónak vagy kiskereskedőnek való szállítására a feleknek írásbeli szerződést kell kötniük.

E szerződésnek teljesítenie kell a (4) és a (8) bekezdésben megállapított feltételeket.

E cikk alkalmazásában a »begyűjtő« olyan vállalkozás, amely egy mezőgazdasági termelőtől vagy egy másik begyűjtőtől elszállítja a nyers tejet egy nyerstej-feldolgozóhoz vagy egy másik begyűjtőhöz, és a nyers tej tulajdonjoga minden esetben átszáll.

- (2) A tagállamok úgy is dönthetnek, hogy:

- a) a tejnek és a tejtermékeknek a mezőgazdasági termelőtől, termelői szervezettől vagy termelői szervezetek társulásától eltérő valamely termelő által valamely

begyűjtőnek, feldolgozónak, forgalmazónak vagy kiskereskedőnek való szállítására írásbeli szerződést kell kötni;

- b) a tej és a tejtermékek első felvásárlójának írásbeli szerződéses ajánlatot kell tennie a tejnek és tejtermékeknek a mezőgazdasági termelő, termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása általi szállítására vonatkozóan.

E szerződésnek vagy szerződéses ajánlatnak teljesítenie kell a (4) és a (8) bekezdésben megállapított feltételeket.

- (3) A tagállamok közvetítő mechanizmust hoznak létre az olyan esetekre, amelyekben nincsen kölcsönös megállapodás az (1) és a (2) bekezdésben említett szerződés megkötése vagy az ilyen szerződés felülvizsgálata tekintetében.

A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot a területükön létrehozott közvetítői mechanizmusokról.

- (4) Az (1) és a (2) bekezdésben említett szerződést vagy szerződéses ajánlatot:

- a) a szállítás megkezdése előtt kell elkészíteni;
- b) írásban kell rögzíteni; és
- c) oly módon kell megfogalmazni, hogy tartalmazza különösen az alábbi elemeket:
 - i. a szállított termékekért fizetendő ár, amely:
 - állandó és a szerződésben rögzített, vagy
 - kiszámítására a szerződésben megállapított különböző tényezők együttes figyelembevételével kerül sor, amelyek olyan objektív mutatókat, indexeket vagy a végső ár kiszámítására vonatkozó módszereket foglalnak magukban, amelyek könnyen hozzáférhetők és megérthetők, és amelyek tükrözik a piaci feltételekben és a termelési költségekben bekövetkező változásokat, a szállított mennyiségeket, továbbá a szállított tej és tejtermékek minőségét vagy összetételét. Ennek céljából a tagállamok a termelésről és az élelmiszer-ellátási láncról készített tanulmányokon alapuló, objektív kritériumokkal összhangban mutatókat határozhatnak meg. A szerződő felek szabadon hivatkozhatnak ezen mutatókra vagy bármely más mutatóra;
 - ii. a szállítandó nyers tej mennyisége vagy a szállítandó tej vagy tejtermékek minősége és mennyisége, valamint az ilyen szállítások ütemezése;
 - iii. a szerződés időtartama: a szerződés lehet határozott időre, illetve felmondási záradékot tartalmazó, határozatlan időre szóló szerződés. A hat hónapot meghaladó minimális időtartamú szerződés esetében a szerződés tartalmaz egy felülvizsgálati záradékot, amely a mezőgazdasági termelő, a termelői szervezet vagy a termelői szervezetek társulásának kezdeményezésére életbe léphet;

- iv. a kifizetési időszakokra és eljárásokra vonatkozó részletek;
- v. a tej vagy a tejtermékek átvételére vagy szállítására vonatkozó rendelkezések; valamint
- vi. a vis maior esetén alkalmazandó szabályok.

(5) Az (1) és a (2) bekezdéstől eltérve nem írható elő írásbeli szerződés vagy írásbeli szerződéses ajánlat a következő esetekben:

- a) a szóban forgó tejet vagy tejtermékeket egy termelői szervezet vagy szövetkezet tagja szállítja annak a termelői szervezetnek vagy szövetkezetnek, amelynek a tagja, feltéve, hogy e termelői szervezet vagy szövetkezet alapszabálya vagy az abban megállapított, illetve abból eredő szabályok és határozatok a (4) bekezdésben megállapított rendelkezésekhez hasonló hatású rendelkezéseket tartalmaznak;
- b) a tej vagy a tejtermékek első felvásárlója a 2003/361/EK ajánlás¹⁰ értelmében vett mikro- vagy kisvállalkozás;
- c) a tej vagy a tejtermékek szállítása és kifizetése egyidejűleg történik;
- d) a szállításra ingyen vagy olyan tej és tejtermékek ártalmatlanításával összefüggésben kerül sor, amelyek már nem alkalmasak értékesítésre.

(6) A tagállamok dönthetnek úgy, hogy a következő esetek közül egy vagy több fennállása esetén nincs szükség írásbeli szerződésre vagy írásbeli szerződéses ajánlatra:

- a) a szállítás olyan termékekre vonatkozik, amelyek értéke a tagállam által megállapítandó küszöbérték alatt van, amely nem haladja meg a 10 000 EUR-t;
- b) a szállítás olyan tejre és tejtermékekre vonatkozik, amelyekre jellemző a szezonális kínálat- vagy keresletingadozás vagy a romlandóság;
- c) a szállítás olyan tejre és tejtermékekre vonatkozik, amelyekre hagyományos vagy szokászerű értékesítési gyakorlat vonatkozik.

(7) Amennyiben az (5) bekezdés b), c) és d) pontja vagy a (6) bekezdés értelmében nincs szükség írásbeli szerződésre vagy szerződéses ajánlatra, a mezőgazdasági termelő, a termelői szervezet vagy a termelői szervezetek társulása kérheti, hogy a tej és a tejtermékek szállításához a felek írásbeli szerződést kössenek, vagy szerződésre vonatkozó írásbeli ajánlatot tegyenek. E szerződésnek vagy szerződéses ajánlatnak teljesítenie kell a (4) bekezdésben és a (8) bekezdés első albekezdésében megállapított feltételeket.

(8) A mezőgazdasági termelők, a termelői szervezetek vagy a termelői szervezetek társulásai, valamint a begyűjtők, feldolgozók, forgalmazók vagy kiskereskedők között létrejött, tej és tejtermékek szállítására vonatkozó szerződések valamennyi eleméről – ideértve a (4) bekezdés c) pontjában említett elemeket és azok összetevőit is – a felek szabadon tárgyalhatnak.

A tagállamok megállapíthatnak egyet vagy többet a következők közül:

¹⁰ A Bizottság ajánlása (2003. május 6.) a mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározásáról (HL L 124., 2003.5.20., 36. o., <http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>).

- a) az e cikk (1) bekezdésében említett írásbeli szerződések tekintetében:
 - i. a felek arra vonatkozó kötelezettsége, hogy megállapodjanak a tej és a tejtermékek egy meghatározott szállítandó mennyisége és az e szállításért fizetendő ár közötti összefüggésről;
 - ii. egy olyan minimális időtartam, amelynek legalább hat hónapnak kell lennie, és nem akadályozhatja a belső piac megfelelő működését;
- b) a (2) bekezdés b) pontjában említett írásbeli szerződéses ajánlatok tekintetében az arra vonatkozó kötelezettség, hogy az írásbeli ajánlatnak tartalmaznia kell a szerződésnek a nemzeti jogban rögzített minimális időtartamát. E minimális időtartamnak legalább hat hónapnak kell lennie, és nem akadályozhatja a belső piac megfelelő működését.

A mezőgazdasági termelők, a termelői szervezetek vagy a termelői szervezetek társulásai írásban elutasíthatják a második albekezdés alapján előírt minimális időtartamot.

- (9) A tagállamok előírhatják a tej és a tejtermékek felvásárlói számára, hogy az (1) bekezdésben említett írásbeli szerződéseket nyilvántartásba vegyék azt megelőzően, hogy a mezőgazdasági termelő, a termelői szervezet vagy a termelői szervezetek társulása a szóban forgó tejet és tejtermékeket a területükön lévő begyűjtőnek, feldolgozónak, forgalmazónak vagy kiskereskedőnek leszállítja.
- (10) Azon tagállamok, amelyek a (2), (6), (8) és (9) bekezdésben említett lehetőségeket alkalmazzák, kötelesek értesíteni a Bizottságot azok alkalmazásának módjáról.
- (11) A Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogadhat el, amelyekben meghatározza a (4) és az (5) bekezdés egységes alkalmazásához szükséges intézkedéseket, továbbá a tagállamok által a (10) bekezdésnek megfelelően megküldendő értesítésekkel kapcsolatos intézkedéseket. Az említett végrehajtási jogi aktusokat a 229. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárásnak megfelelően kell elfogadni.”

3. A 152. cikk a következőképpen módosul:

- a) az (1) bekezdés a következőképpen módosul:
 - i. az a) pont helyébe a következő szöveg lép:

„a) az 1. cikk (2) bekezdésében szereplő egy vagy több ágazatban működő termelőkből vagy az 1. cikk (2) bekezdésében szereplő egy vagy több ágazatban ökológiai termékeket előállító termelőkből állnak, és mezőgazdasági termelő tagoknak a 153. cikk (2) bekezdésének c) pontjával összhangban lévő ellenőrzése alatt állnak;”
 - ii. a b) pont bevezető mondata helyébe a következő szöveg lép:

„b) a mezőgazdasági termelők kezdeményezésére jöttek létre és legalább a következő tevékenységek egyikét végzik:”;
 - iii. a c) pont vi. alpontja helyébe a következő szöveg lép:

„vi. a termelési szabványok használatának előmozdítása és az ehhez biztosított technikai segítségnyújtás, a termékminőség javítása, valamint az oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel, oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel vagy nemzeti minőségigazoló címkével ellátott termékek fejlesztése, a rövid ellátási láncok vagy a 88a. cikkben említett fakultatív jelölések használatának előmozdítására irányuló kezdeményezések végrehajtása;”

b) az (1a) bekezdés első albekezdésének helyébe a következő szöveg lép:

„(1a) Az EUMSZ 101. cikkének (1) bekezdésétől eltérve az e cikk (1) bekezdése alapján elismert termelői szervezetek, vagy az olyan termelői szervezetek, ideértve a szövetkezeteket is, amelyeket valamely tagállam nem ismert el termelői szervezetként, de megfelelnek az e cikk (1) bekezdésében és a 154. cikkben megállapított követelményeknek, a tagjaik nevében, a tagok összesített termelésének egésze vagy egy része tekintetében megtervezhetik a termelést, optimalizálhatják a termelési költségeket, forgalomba hozhatják a mezőgazdasági termékeket és tárgyalásokat folytathatnak a mezőgazdasági termékek szállítására vonatkozó szerződésekről.”;

c) az (1b) bekezdés a következő második albekezdéssel egészül ki:

„Az (1a) bekezdéstől és az első albekezdéstől eltérve a termelői szervezeteknek a 156. cikk (1) bekezdése értelmében elismert társulása is végezheti az (1a) bekezdés első albekezdésében említett tevékenységeket, feltéve, hogy:

- a) tagjait e cikk (1) bekezdésének megfelelően elismerték;
- b) tagjai egy adott termék tekintetében nem tagjai termelői szervezetek más elismert társulásának;
- c) tagjai megfelelnek az (1a) bekezdés második albekezdésének a) és b) pontjában foglalt feltételeknek;
- d) az (1a) bekezdés első albekezdésében említett tevékenységek által érintett termékek mennyisége nem haladja meg az adott tagállam teljes nemzeti termelésének 33 %-át.”

4. A 153. cikk a következőképpen módosul:

a) a (2) bekezdés c) pontja helyébe a következő szöveg lép:

„c) olyan szabályok, amelyek a mezőgazdasági termelő tagok számára lehetővé teszik a termelői szervezet tevékenységének és döntéseinek, valamint elszámolásainak és költségvetéseinek demokratikus módon történő, alapos vizsgálatát;”

b) a (2a) bekezdés helyébe a következő szöveg lép:

„(2a) A termelői szervezetek alapszabálya lehetővé teheti, hogy a tagok közvetlen kapcsolatban álljanak a felvásárlókkal, feltéve, hogy az ilyen közvetlen kapcsolat nem veszélyezteti sem a termelői szervezet célkitűzéseit, sem a kínálati oldal koncentrációját és a termékeknek a termelői szervezet általi forgalomba hozatalát. A kínálati oldal koncentrációját biztosítotttnak kell tekinteni, ha az értékesítés alapvető elemeit – mint például az árat, a minőséget és a mennyiséget – a termelői szervezet tárgyalja és határozza meg.”;

c) a (3) bekezdés helyébe a következő szöveg lép:

„(3) Az (1) és a (2) bekezdés nem alkalmazandó a tej- és tejtermék-ágazati termelői szervezetekre.”

5. A 157. cikk (1) bekezdésének c) pontja a következő alponttal egészül ki:

„xvii. a 88a. cikkben említett fakultatív jelölések használatának előmozdítása.”

6. A 168. cikk helyébe a következő szöveg lép:

„168. cikk

Szerződéses kapcsolatok

(1) Az 1. cikk (2) bekezdésében meghatározott ágazatba tartozó, a tejtől és a tejtermékektől, valamint a cukortól eltérő mezőgazdasági termékek valamennyi, az Unió területén egy mezőgazdasági termelő, termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása által valamely feldolgozónak, forgalmazónak vagy kiskereskedőnek való szállítására a feleknek írásbeli szerződést kell kötniük.

E szerződésnek teljesítenie kell a (4) és a (8) bekezdésben megállapított feltételeket.

(2) A tagállamok úgy is dönthetnek, hogy:

a) a mezőgazdasági termékeknek a mezőgazdasági termelőtől, termelői szervezettől vagy termelői szervezetek társulásától eltérő valamely termelő által valamely feldolgozónak, forgalmazónak vagy kiskereskedőnek való szállítására írásbeli szerződést kell kötni;

b) a mezőgazdasági termék első felvásárlójának írásbeli szerződéses ajánlatot kell tennie a mezőgazdasági termékeknek a mezőgazdasági termelő, termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása általi szállítására vonatkozóan.

E szerződésnek vagy szerződéses ajánlatnak teljesítenie kell a (4) és a (8) bekezdésben megállapított feltételeket.

- (3) A tagállamok közvetítő mechanizmust hoznak létre az olyan esetekre, amelyekben nincsen megállapodás az (1) és a (2) bekezdésben említett szerződés megkötése vagy e szerződés felülvizsgálata tekintetében.

A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot a területükön létrehozott közvetítői mechanizmusokról.

- (4) Az (1) és a (2) bekezdésben említett szerződést vagy szerződéses ajánlatot:

- a) a szállítás megkezdése előtt kell elkészíteni;
- b) írásban rögzíteni kell; és
- c) oly módon kell megfogalmazni, hogy tartalmazza különösen az alábbi elemeket:
 - i. a szállított termékekért fizetendő ár, amely:
 - állandó és a szerződésben rögzített, vagy
 - kiszámítására a szerződésben megállapított különböző tényezők együttes figyelembevételével kerül sor, amelyek olyan objektív mutatókat, indexeket vagy a végső ár kiszámítására vonatkozó módszereket foglalnak magukban, amelyek könnyen hozzáférhetők és megérthetők, és amelyek tükrözik a piaci feltételekben és a termelési költségekben bekövetkező változásokat, a szállított mennyiségeket és a szállított mezőgazdasági termékek minőségét vagy összetételét; ennek céljából a tagállamok a termelésről és az élelmiszer-ellátási láncról készített tanulmányokon alapuló, objektív kritériumokkal összhangban mutatókat határozhatnak meg. A szerződő felek szabadon hivatkozhatnak ezen mutatókra vagy bármely más, általuk relevánsnak ítélt mutatókra;
 - ii. a szállítható vagy szállítandó mezőgazdasági termékek mennyisége és minősége, valamint e szállítások ütemezése;
 - iii. a szerződés időtartama: a szerződés lehet határozott időre, illetve felmondási záradékot tartalmazó, határozatlan időre szóló szerződés. A hat hónapot meghaladó minimális időtartamú szerződések esetében a szerződés tartalmaz egy felülvizsgálati záradékot is, amely különösen a mezőgazdasági termelő, a termelői szervezet vagy a termelői szervezetek társulásának kezdeményezésére életbe léphet;
 - iv. a kifizetési időszakokra és eljárásokra vonatkozó részletek;
 - v. a mezőgazdasági termékek átvételére vagy szállítására vonatkozó rendelkezések;
 - vi. a vis maior esetén alkalmazandó szabályok.

- (5) Az (1) és a (2) bekezdéstől eltérve nem írható elő írásbeli szerződés vagy írásbeli szerződéses ajánlat a következő esetekben:

- a) a szóban forgó mezőgazdasági termékeket egy termelői szervezet vagy szövetkezet tagja szállítja annak a termelői szervezetnek vagy szövetkezetnek, amelynek a tagja, feltéve, hogy e termelői szervezet vagy szövetkezet alapszabálya vagy az abban megállapított, illetve abból eredő szabályok és határozatok a (4) bekezdés a), b) és c) pontjában megállapított rendelkezésekhez hasonló hatású rendelkezéseket tartalmaznak;

- b) a szóban forgó mezőgazdasági termékek első felvásárlója a 2003/361/EK ajánlás értelmében vett mikro- vagy kisvállalkozás;
 - c) a szóban forgó mezőgazdasági termékek szállítása és kifizetése egyidejűleg történik;
 - d) a szállításra ingyen vagy olyan termékek ártalmatlanításával összefüggésben kerül sor, amelyek már nem alkalmasak értékesítésre.
- (6) A tagállamok dönthetnek úgy, hogy a következő esetek közül egy vagy több fennállása esetén nincs szükség írásbeli szerződésre vagy írásbeli szerződéses ajánlatra:
- a) a szállítás olyan termékekre vonatkozik, amelyek értéke a tagállam által megállapítandó küszöbérték alatt van, amely nem haladja meg a 10 000 EUR-t;
 - b) a szállítás olyan mezőgazdasági termékekre vonatkozik, amelyekre jellemző a szezonális kínálat- vagy keresletingadozás vagy a romlandóság;
 - c) a szállítás olyan mezőgazdasági termékekre vonatkozik, amelyekre hagyományos vagy szokásszerű értékesítési gyakorlat vonatkozik.
- (7) Amennyiben az (5) bekezdés b), c) és d) pontja vagy a (6) bekezdés értelmében nincs szükség írásbeli szerződésre vagy szerződéses ajánlatra, a mezőgazdasági termelő, a termelői szervezet vagy a termelői szervezetek társulása kérheti, hogy a mezőgazdasági termékeknek valamely feldolgozó, forgalmazó vagy kiskereskedő részére történő szállításához a felek írásbeli szerződést kössenek, vagy szerződésre vonatkozó írásbeli ajánlatot tegyenek. E szerződésnek vagy szerződéses ajánlatnak teljesítenie kell a (4) bekezdésben és a (8) bekezdés első albekezdésében megállapított feltételeket.
- (8) A mezőgazdasági termelők, a termelői szervezetek vagy a termelői szervezetek társulásai, valamint a feldolgozók, forgalmazók vagy kiskereskedők között létrejött, mezőgazdasági termékek szállítására vonatkozó szerződések valamennyi eleméről – ideértve a (4) bekezdés c) pontjában említett elemeket és azok összetevőit is – a felek szabadon tárgyalhatnak.

A tagállamok megállapíthatnak egyet vagy többet a következők közül:

- a) az e cikk (1) bekezdésében említett írásbeli szerződések tekintetében a tagállamok előírhatják:
 - i. a felek arra vonatkozó kötelezettségét, hogy megállapodjanak a mezőgazdasági termékek egy meghatározott szállítandó mennyisége és az e szállításért fizetendő ár közötti összefüggésről;
 - ii. egy olyan minimális időtartamot, amelynek legalább hat hónapnak kell lennie, és nem akadályozhatja a belső piac megfelelő működését;
- b) a (2) bekezdés b) pontjában említett írásbeli szerződéses ajánlatok tekintetében arra vonatkozó kötelezettséget, hogy az írásbeli ajánlatnak tartalmaznia kell a szerződésnek a nemzeti jogban e célra rögzített minimális időtartamát. E minimális időtartamnak legalább hat hónapnak kell lennie, és nem akadályozhatja a belső piac megfelelő működését.

A mezőgazdasági termelők, a termelői szervezetek vagy a termelői szervezetek társulásai írásban elutasíthatják a második albekezdés alapján előírt minimális időtartamot.

- (9) A tagállamok előírhatják a mezőgazdasági termékek felvásárlói számára, hogy az (1) bekezdésben említett írásbeli szerződéseket nyilvántartásba vegyék azt megelőzően, hogy a mezőgazdasági termelő, a termelői szervezet vagy a termelői szervezetek társulása a szóban forgó mezőgazdasági termékeket a területükön lévő feldolgozónak, forgalmazónak vagy kiskereskedőnek leszállítja.
- (10) Azon tagállamok, amelyek a (2), (6), (8) és (9) bekezdésben említett lehetőségeket alkalmazzák, kötelesek értesíteni a Bizottságot azok alkalmazásának módjáról.
- (11) A Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogadhat el, amelyekben meghatározza a (4) és az (5) bekezdés egységes alkalmazásához szükséges intézkedéseket, továbbá a tagállamok által a (10) bekezdésnek megfelelően megküldendő értesítésekkel kapcsolatos intézkedéseket. Az említett végrehajtási jogi aktusokat a 229. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárásnak megfelelően kell elfogadni.”

7. A 210a. cikk a következőképpen módosul:

a) a (3) bekezdés a következő pontokkal egészül ki:

„d) az elsősorban családi munkaerőre támaszkodó olyan kisgazdaságok gazdasági életképességének támogatása, amelyek esetében az 1217/2009/EK tanácsi rendelet¹¹ 2. cikkének 8. pontjában meghatározott standard termelési érték nem haladhatja meg a 100 000 EUR-t;

e) a mezőgazdasági termékeket előállító fiatal termelők bevonása és támogatása; illetve

f) a mezőgazdasági vagy feldolgozási tevékenységek munka- és biztonsági feltételeinek javítása.”;

b) a (6) bekezdés helyébe a következő szöveg lép:

„Az (1) bekezdésben említett termelők 2023. december 8-tól véleményt kérhetnek a Bizottságtól az (1) bekezdésben említett megállapodásoknak, döntéseknek és összehangolt magatartásoknak az e cikkel való összeegyeztethetőségéről a (3) bekezdés a), b) és c) pontjában megállapított egy vagy több célkitűzéshez való hozzájárulást célzó fenntarthatósági előírások végrehajtása tekintetében.

Az (1) bekezdésben említett termelők [hatálybalépés + 2 év]-tól/-től véleményt kérhetnek a Bizottságtól az (1) bekezdésben említett megállapodásoknak, döntéseknek és összehangolt magatartásoknak az e cikkel való összeegyeztethetőségéről a (3) bekezdés d), e) és f) pontjában megállapított egy vagy több célkitűzéshez való hozzájárulást célzó fenntarthatósági előírások végrehajtása tekintetében.

A Bizottság a hiánytalan kérelem beérkezésétől számított négy hónapon belül megküldi a véleményét a kérelmezőnek.

¹¹ A Tanács 1217/2009/EK rendelete (2009. november 30.) a mezőgazdasági fenntarthatósági információs hálózat létrehozásáról (HL L 328., 2009.12.15., 27. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1217/oj>).

Ha a Bizottság a vélemény kibocsátását követően bármikor megállapítja, hogy többé nem teljesülnek az e cikk (1), (3) és (7) bekezdésében említett feltételek, kimondja, hogy a jövőben az EUMSZ 101. cikkének (1) bekezdését alkalmazni kell a szóban forgó megállapodásra, döntésre vagy összehangolt magatartásra, és megfelelően tájékoztatja a termelőket.

A Bizottság saját kezdeményezésére vagy egy tagállam kérésére módosíthatja a vélemény tartalmát, különösen ha a kérelmező pontatlan információkat adott, vagy visszaélt a véleménnyel.”

8. A 222. cikk (1) bekezdésének helyébe a következő szöveg lép:

„(1) A piacon uralkodó súlyos egyensúlytalanságok idején a Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogadhat el, amelyek értelmében az EUMSZ 101. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazandó a mezőgazdasági termelők, a mezőgazdasági termelők társulásai vagy az ilyen szervezetek által alkotott társulások, illetve az elismert termelői szervezetek, az elismert termelői szervezetek társulásai és az elismert szakmaközi szervezetek megállapodásaira és döntéseire az e rendelet 1. cikkének (2) bekezdésében említett ágazatok egyikében sem, feltéve, hogy a szóban forgó megállapodások és döntések nem ássák alá a belső piac megfelelő működését, kizárólag az érintett ágazat stabilizálására irányulnak, és az alábbi kategóriák közül egynek vagy többnek a keretébe tartoznak:

- a) piacról történő árukivonás vagy a termékek ingyenes szétosztása;
- b) átalakítás és feldolgozás;
- c) magántárolás;
- d) közös promóciós intézkedések;
- e) minőségi követelményekkel kapcsolatos megállapodások;
- f) a növényeket és állatokat sújtó kártevők és betegségek Unión belüli terjedésének megakadályozásához vagy az Unióban bekövetkezett természeti katasztrófák következményeinek kezeléséhez szükséges mezőgazdasági inputanyagok közös beszerzése;
- g) a termelés ideiglenes tervezése, figyelembe véve a termelési ciklus sajátos jellegét.

Amennyiben a Bizottság e cikk első albekezdésével összhangban végrehajtási jogi aktusokat fogad el, dönthet úgy, hogy az (EU) 2021/2116 rendelet 16. cikkében említett mezőgazdasági tartalékból származó uniós támogatást az érintett tagállamok rendelkezésére bocsátja. Az ilyen pénzügyi támogatásnak biztosítania kell a szóban forgó megállapodásoknak és döntéseknek az érintett piaci szereplők általi végrehajtásához szükséges eszközöket.

A Bizottság végrehajtási jogi aktusokban meghatározza az első albekezdésben foglalt mentesség hatályát, e cikk (3) bekezdésére is figyelemmel a mentesség

alkalmazásának időtartamát, valamint adott esetben a mezőgazdasági tartalékból az érintett tagállam számára a második albekezdés alapján kiosztott összeget.

Az említett végrehajtási jogi aktusokat a 229. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárásnak megfelelően kell elfogadni.”

9. A X. melléklet a következőképpen módosul:

a) az I. 1. pont helyébe a következő szöveg lép:

„1. A szállítási szerződéseket a szállítás előtt, előírt mennyiségű cukorrépára vonatkozóan, írásban kötik.”;

b) az I. 2. pont helyébe a következő szöveg lép:

„2. A szállítási szerződések időtartama több év is lehet. A hat hónapot meghaladó minimális időtartamú szerződések esetében a szerződés tartalmaz egy felülvizsgálati záradékot, amely a mezőgazdasági termelő, a termelői szervezet vagy a termelői szervezetek társulásának kezdeményezésére életbe léphet.”;

c) a II. 2. pont a következő bekezdéssel egészül ki:

„Az ár kiszámítására a szerződésben megállapított különböző tényezők együttes figyelembevételével kerül sor, amelyek olyan objektív mutatókat, indexeket vagy a végső ár kiszámítására vonatkozó módszereket foglalnak magukban, amelyek könnyen hozzáférhetők és megérthetők, és amelyek tükrözik a piaci feltételekben és a termelési költségekben bekövetkező változásokat, a szállított mennyiségeket és a szállított cukorrépa minőségét vagy összetételét. Ennek céljából a tagállamok a termelésről és az élelmiszer-ellátási láncról készített tanulmányokon alapuló, objektív kritériumokkal összhangban mutatókat határozhatnak meg. A szerződő felek szabadon hivatkozhatnak ezen mutatókra vagy bármely más, általuk relevánsnak ítélt mutatókra.”;

d) a III. pont a következő bekezdéssel egészül ki:

„A szállítási szerződések tartalmazzák a vis maior esetén alkalmazandó szabályokat.”;

e) a szöveg következő IXa. ponttal egészül ki:

„IXa. PONT

A tagállamok megkövetelhetik a cukorgyártó vállalkozástól, hogy a cukorrépa leszállítása előtt nyilvántartásba vegye az írásbeli szállítási szerződéseket.”

2. cikk

Az (EU) 2021/2115 rendelet módosításai

Az (EU) 2021/2115 rendelet a következőképpen módosul:

1. Az 52. cikk a következőképpen módosul:

a) a (3) bekezdés a következő i) ponttal egészül ki:

„i) a termelői szervezet vagy termelőiszervezet-társulás olyan tagállamban hajt végre operatív programot, amelyben a gyümölcs- és zöldségágazatban a termelők szervezettségi foka az operatív program végrehajtását megelőző három egymást követő évben nem érte el a 10 %-ot. A szervezettség fokát úgy kell kiszámítani, hogy az érintett tagállamban megtermelt és az 1308/2013/EU rendelet alapján elismert termelői szervezetek vagy termelőiszervezet-társulások által forgalmazott gyümölcsök és zöldségek értékét el kell osztani a szóban forgó tagállamban megtermelt összes gyümölcs és zöldség értékével.”;

b) a cikk a következő (5a) bekezdéssel egészül ki:

„(5a) Az (1) bekezdésben meghatározott 50 %-os felső határt 60 %-ra kell emelni a 46. cikk a), b) vagy c) pontjában említett célkitűzésekhez kapcsolódó kiadások tekintetében, amennyiben teljesülnek a következő feltételek:

a) a kiadás a 47. cikk (1) bekezdésének a) pontjában említett, tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházásokhoz kapcsolódik, amelyeket olyan fiatal mezőgazdasági termelők vagy új mezőgazdasági termelők hajtanak végre, akik első alkalommal csatlakoznak az 1308/2013/EU rendelet alapján elismert termelői szervezethez;

b) az a) pontban említett beruházásokra e fiatal mezőgazdasági termelők vagy új mezőgazdasági termelők telephelyén, az első operatív programjuk részeként kerül sor.”;

c) a cikk a következő (7) bekezdéssel egészül ki:

„(7) Az egy adott évben – a tagállamok által meghatározandó – kedvezőtlen éghajlati jelenségek, természeti katasztrófák, növénybetegségek vagy károsítóval való fertőzések által érintett, termelői szervezetek vagy termelőiszervezet-társulások által ugyanabban az évben végrehajtott operatív programok esetében az (1) bekezdésben előírt 50 %-os felső határt az adott évben felmerült tényleges kiadások 70 %-ára kell emelni.”

2. A 68. cikk a következő új (2a) bekezdéssel egészül ki:

„(2a) E rendelet 52. cikke (3) bekezdésének a)–d) és f)–h) pontja, valamint 52. cikkének (5a) bekezdése értelemszerűen alkalmazandó.”

3. A 88. cikk (7) bekezdésének helyébe a következő szöveg lép:

„(7) 2025-től a tagállamok a KAP stratégiai tervük módosítása iránti, a 119. cikkel összhangban benyújtott kérelmük részeként felülvizsgálhatják a (6) bekezdésben említett döntéseiket, és dönthetnek úgy, hogy – adott esetben a VIII. mellékletben meghatározott, a gyapotágazat támogatására elkülönített allokációik levonása után – felhasználják az V. mellékletben meghatározott, közvetlen kifizetésekre elkülönített allokációik legfeljebb 6 %-át a III. cím III. fejezetének 7. szakaszában említett egyéb ágazatokra vonatkozó beavatkozástípusok támogatására.

A tagállamoknak az e bekezdés első albekezdésében említett, közvetlen kifizetésekre elkülönített és adott pénzügyi év tekintetében a más ágazatokra vonatkozó beavatkozástípusok céljára felhasznált allokációi százalékos arányának megfelelő összeget pénzügyi évenkénti, más ágazatokra vonatkozó beavatkozástípusok támogatására szolgáló tagállami allokációknak kell tekinteni.”

3. cikk

Az (EU) 2021/2116 rendelet módosítása

Az (EU) 2021/2116 felhatalmazáson alapuló rendelet 16. cikke (1) bekezdése második albekezdésének b) pontja helyébe a következő szöveg lép:

„b) az 1308/2013/EU rendelet 219., 220., 221. és 222. cikke szerinti rendkívüli intézkedések.”

4. cikk

Hatálybalépés és alkalmazás

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Az 1. cikk 1. pontja [+ 2 év]-től/-től alkalmazandó.

Az 1. cikk 2. és 6. pontja [+ 18 hónap]-től/-től alkalmazandó.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.
Kelt Brüsszelben, -án/-én.

az Európai Parlament részéről
az elnök

a Tanács részéről
az elnök